

Yeni Eđitim-Öđretim Yılında Okula Uyum Süreci

Erciř RAM Bülteni

Zil Çalınca

Bir yaz döneminin daha sonuna yaklaşırken řu sıralar birçok ailede çocuklarının okula başlaması sebebiyle yaşanan tatlı bir heyecan var. Okullar incelendi, ön kayıtlar yapıldı ama aynı zamanda bu yeni durum maddi ve manevi olarak anne babaların kafasında birtakım soru işaretleri de yarattı. Çocuđum okula uyum sağlayabilecek mi?, öğretmeni nasıl olacak?, arkadaşları ile anlaşabilecek mi? gibi bir çok soru velilerin akıllarını kurcalamakta. Veliler bu gibi sorular içinde bunalırken çocuklarda bu yeni sürecin nasıl olacağı ve onlara neler getireceği konusunda haliyle heyecan yaşıyorlar.

Okula Uyum

Okula başlama, her çocuğun hayatında var olacak ve yetişkinler dünyasına fiilen adım attığı bir olgudur. Anne ve baba bu durum için ne hissediyorlarsa, çocuklarının bunları tamamen anladığını bilmeleri gerekir. Eğer anne ve baba fazla endişeli ve gerginse çocukta bu sıkıntılı durumu fark edecek ve elinden geldiğince direnme veya kaçınma davranışı sergileyecektir. Bu sebeple aile endişeli tavrını bir kenara bırakmalı ve çocuğa yeni gireceği bu ortam hakkında ayrıntılı ve sağlıklı bilgi vermelidir. Çünkü çocuk için okula başlama tatlı bir büyüme dönemi duygusunun yanısıra; belirli bir olgunluğa ulaşma, çeşitli alanlarda sorumluluk alma, değişik kişilerle bir arada olma, anne-babadan ayrılma, disipline olma, korkularını da içerir. Daha önce anaokuluna gitmiş olan çocuklar ve ailelerinde bu dönem daha az sıkıntı yaratmaktadır. Çocuğun ana sınıfında kazandığı motor hareket becerileri, dil gelişimi, zihinsel ve duygusal alanlardaki gelişimi ilkokulda alacağı eğitime hazırlık yaparken kurallara uymaya ve verilen yönergeleri sıkıntı yaşamadan uygulamaya da yardımcı olur.

Okula Uyum

Bugün, ülkemizde yapılan destekleyici kampanyalara rağmen hatırı sayılır bir öğrenci grubu anaokulu deneyimi yaşamadan ilkokula başladığı için ayrılma ve okula uyum problemleri yaşanmaktadır. *Anaokuluna gitmemiş, yapılandırılmış oyun ve çok sayıda arkadaş deneyimi olmamış, yemeğini yardımsız yememiş, kendi başına giyinip, soyunmamış, tuvalet gereksinimini karşılamakta zaman zaman zorluk çeken, odası ve yatağının düzeninden yükümlü olmak gibi sorumluluklarını bilmesine ve üstlenmesine fırsat tanınmamış olan çocuklarda, evden kopup okula başlama sorun oluşturabilir. Aşırı kollanmış, gereğinden fazla yardım edilmiş çocuklar okulun ilk günlerinde yaşlarına göre daha fazlaca gerginlik yaşayıp okula gitmeye tepki gösterebilirler. Bu sebeple okulun açıldığı ilk hafta sınıf mevcudu velilerle birlikte normalin bir hayli üzerinde seyrederek. Bu durumda öğretmenin duruma müdahale etmesi ve aile ortamından ilk kez ayrılarak ilkokula başlayan çocuk için anneden ayrılmanın, bu yeni ortama uyum sağlamanın zorluğunu aşmada yardımcı olmalıdır. Öğretmen çocuğun “okula hazır oluşu” diğer bir deyişle “okula başlama olgunluğu”nun **gelişim özelliklerini** iyi bilmelidir.*

Okula Uyum

Bu Özellikleri Şöyle Sıralayabiliriz;

- **Fizyolojik özellikler:** Kronolojik yaş, boy, ağırlık, cinsiyet, görsel-işitsel algı, büyük ve küçük kas gelişimi, el-göz koordinasyonu, çeşitli salgı ve hormonların işleyişi, vb.
- **Sosyal özellikler:** Aile çevresi, diğer insanlarla ilişkileri vb.
- **Duygusal özellikler:** Çevresi ile bağımsız ilişkiler kurabilme, duygularını rahatça sergileyebilme, vb.
- **Zihinsel özellikler:** Olaylar arasında ilişkiler kurma, farklılık ve benzerlik kavramı, yeni deneyimlere girişme, vb.
- **Dil gelişimi özellikleri:** Dili anlama ve serbestçe kullanma yeteneği vb.

Bu özellikleri yeterince gelişmiş olan çocuklar ilk sınıfa başlama düzeyindedir. Öğretmenlerin yanı sıra, bu önemli sürecin diğer kısmında da anne ve babaya düşen görevler vardır. İlk olarak anne-babaların genel olarak çocukta korkuya yol açabilecek davranış ve tutumlardan kaçınmaları gerektiğini belirtmiştik. Bunun yanı sıra, çocuğun kendisini okulda terk edilmiş ve yalnız hissetmesine yol açacak davranışlarda bulunulmamalı, bu ayrılığın doğal bir süreç olduğu anlatılmalı, bunun desteklenmesi için de çok küçük yaşlardan itibaren kısa süreli ayrılmalar yaşanmalı ve bu onun kendini güvende hissedeceği ortamlar ve kişilerle olmalıdır. Okula başlamadan, çocuk için arkadaş toplantıları düzenlemek ve ona yeni oyunlar öğretmek, çocuğun sosyal beceriler kazanmasını sağlayarak anne babasına bağımlılığını azaltılabilir. Çocuk okula başlarken okul hazırlıklarının beraber ve coşkuyla yapılması çocuğu rahatlatır ve korkusunu hafiflemesine sebep olur.

Okula Uyum

Okula ilk başladığı zaman uzun bir yaz döneminden yeni çıkıldığı için ilk haftalar yatma ve kalkma problemleri yaşanabilir. Uykusunu alamamış çocuk okula isteksiz gideceği ve gün içinde dikkat sorunu yaşayacağı için problemler yaşayabilir bu sebeple ailenin uyku saati için kesin kural koyması ve bunda tutarlılık göstermesi gerekir. Ailenin okul korkusu yaşayan çocuklarda tavrı kesin ve net olmalıdır. Öncelikle çocuğun duyduğu korkuyu ifade etmesine izin verilmeli, anlaşıldığını bilmeli ve bu korkuyu atlatması için ona zaman tanınmalıdır ama öte yandan okula gitmemesine de taviz verilmemelidir. Duyduğu korku ve endişeden kaçmak sorunu halletmeyecek tam aksine kaçınma davranışını pekiştirecektir. Okuldan uzaklaşan çocuğun geri dönme konusunda endişeleri artar ve durum tam bir kısır döngüsüne dönüşür. Bu sebeple ailenin kendi içinde tutarlı olması ve okulla işbirliği yapması gerekir. Çocuğu onun için çok zor olan bir şeyi yapmaya mecbur etmek anne baba için oldukça güç olabilir. Ancak okula gitme konusunda ödün verilmemelidir. Onun sıkıntı ve endişeleri kabul edilebilir, ama bunların onu okuldan uzak tutmasına izin verilmemelidir. Bunun yanı sıra, çocuk okula gitmekten korktuğu için suçlanmamalı veya alay edilmemelidir. Çocuk okuldan korkup da gitmeye devam ediyorsa ödüllendirilmelidir. Çocuğu okulda tutmaya yönelik her türlü baskıcı tutum çözüm sağlamadığı gibi sorunu daha da derinleştirebilir. Çocuğun tepkisinin aileye, öğretmene ya da okumaya karşı olmadığı akılda tutularak onu anlamaya çalışan sevecen bir tutumla yaklaşılmalıdır. Bütün çocuklar okula gitmeleri için cesaretlendirilmeleri gereken bir dönemden geçerler. Bazen en iyi arkadaşıyla kavga etmiş olabilir bazen de zor bir dersin sınavından kötü not alacağını düşünmektedir. Bazı çocuklar bütün yıl zorluk çekebilirler; öğretmenlerini sevmezler ya da okulun tek yeni öğrencisidirler. Çevresinin, onlardan hem akademik hem de sosyal birçok beklentileri vardır. Böyle durumlarda yapılabilecek en iyi şey, çocuğa okula gitmesini sağlayacak kadar destek ve cesaret vermektir.